

Zaak C-790/19

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

24 oktober 2019

Verwijzende rechter:

Curtea de Apel Braşov (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

14 oktober 2019

Strafzaak tegen:

LG

MH

Andere procespartijen:

Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov

Agencia Naţională de Administrare Fiscală, Direcţie Generală Regională a Finanţelor Publice Braşov

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hogere beroepen die zijn ingesteld door het Parchet de pe lângă Tribunalul Braşov (Openbaar Ministerie, parket van de Tribunal Braşov), LG en de Agenţie Naţională de Administrare Fiscală, Direcţia Generală Regională a Finanţelor Publice Braşov (belastingdienst, regionale hoofddirectie overheidsfinanciën Braşov), als civiele partij, tegen het strafvonnis van de Tribunal Braşov (gerecht van eerste en tweede aanleg van de provincie Braşov) van 15 november 2018

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Verzoek om uitlegging van artikel 1, lid 3, onder a), van richtlijn 2015/849, ingediend krachtens artikel 267 VWEU

Prejudiciële vraag

Dient deze bepaling [artikel 1, lid 3, onder a), van richtlijn 2015/849] aldus te worden uitgelegd dat degene die de bij het misdrijf van witwassen behorende gedragingen pleegt, altijd iemand anders is dan degene die het onderliggende misdrijf pleegt (het misdrijf waaruit het witgewassen geld afkomstig is)?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2005 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, artikel 1, lid 1, en lid 2, onder a) tot en met d)

Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en richtlijn 2006/70/EG van de Commissie, artikel 1, leden 1 en 2, en lid 3, onder a) tot en met d)

Aangevoerde nationale bepalingen en relevante rechtspraak

Artikel 29 van Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor (wet nr. 656/2002 ter voorkoming en bestrijding van witwassen), bekendgemaakt in de *Monitor Oficial al României* (Roemeens publicatieblad), deel I, nr. 904 van 12 december 2002, zoals nadien gewijzigd en aangevuld;

Ten tijde van de feiten luidde de tekst van artikel 29, lid 1, als volgt:

„Als witwassen wordt gestraft met gevangenisstraf van 3 tot 12 jaar:

- a) de omzetting of overdracht van goederen, wetende dat deze afkomstig zijn uit een misdrijf, met het oogmerk de illegale herkomst ervan te verbergen of te verhullen, of om de persoon die het misdrijf waaruit de goederen afkomstig zijn, heeft begaan, te helpen zich aan het onderzoek, de berechting of de tenuitvoerlegging van de straf te onttrekken;
- b) het verhelen of verhullen van de werkelijke aard van de oorsprong, vindplaats, de beschikking, verplaatsing, rechten op of de eigendom van voorwerpen, wetende dat deze afkomstig zijn uit een misdrijf;
- c) de verwerving, het bezit of het gebruik van voorwerpen, wetende dat deze afkomstig zijn uit een misdrijf.”

Arrest nr. 418 van 19 juni 2018 van de Curte Constituțională (Grondwettelijk Hof) met betrekking tot de exceptie van ongrondwettigheid van artikel 29, lid 1, onder c), van wet nr. 656/2002 ter voorkoming en bestrijding van witwassen en ter instelling van maatregelen ter voorkoming en bestrijding van de financiering van terrorisme, zoals uitgelegd door de Înalta Curte de Casație și Justiție (Hoogerechtshof, hierna: „ÎCCJ”) in arrest nr. 16 van 8 juni 2016 betreffende een prejudiciële beslissing tot beoordeling van rechtsvragen betreffende witwassen;

Wet nr. 129/2019 van 11 juli 2019 ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering, en tot wijziging en aanvulling van bepaalde regelgevingshandelingen, bekendgemaakt in de *Monitor Oficial al României*, deel I, nr. 589 van 19 juli 2019 (deze wet was nog niet bekendgemaakt op de datum waarop de zaak aanhangig werd gemaakt bij het Hof).

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 In eerste aanleg heeft de Tribunal Brașov beklaagde LG voorwaardelijk veroordeeld tot een gevangenisstraf van 1 jaar en 9 maanden, onder de voorwaarden van artikel 81 en volgende van het oude strafwetboek (de strafwet die voor beklaagde gunstiger was), voor 80 feiten van witwassen als bepaald in artikel 29, lid 1, onder a), van Legea nr. 656/2002, overeenkomstig artikel 41, lid 2, van het oude strafwetboek. De Tribunal heeft tevens geoordeeld dat het strafproces tegen beschuldigde LG wegens belastingontduiking moest worden beëindigd, aangezien hij de schade had vergoed. De rechter in eerste aanleg heeft beklaagde MH vrijgesproken, aangezien niet was voldaan aan de voorwaarde van toerekenbaarheid. Er was namelijk niet aangetoond dat zij wist dat LG geld had witgewassen dat afkomstig was uit belastingontduiking.
- 2 Volgens het oordeel van deze rechter kan aan LG worden toegerekend dat hij in een bestuursfunctie belasting heeft ontdoken. Hij zou ook het geld hebben witgewassen dat uit dat misdrijf afkomstig was. LG heeft namelijk tussen 2009 en 2013 verzuimd om in de boekhouding van SC Vinalcool Brașov S.A. de fiscale stukken op te nemen waaruit bleek dat van de vennootschappen Medofta S.R.L. en Reproflex S.R.L. inkomsten waren ontvangen uit de verhuur van bedrijfsruimten. Teneinde tegenover de vertegenwoordigers van Medofta S.R.L. en Reproflex S.R.L. de schijn van rechtmatige handelstransacties te bewaren, heeft LG hen gevraagd de aan Vinalcool Brașov S.A. verschuldigde bedragen over te maken naar een rekening van de vennootschap Arta Romana S.R.L., die op naam staat van beklaagde MH, levenspartner van LG, met gebruikmaking van een overeenkomst tussen LG, Vinalcool Brașov S.A. en Arta Romana S.R.L. tot cessie van de schuldvordering. Er werd in totaal 512.301,15 RON overgemaakt, en dit bedrag is in handen van LG gekomen via MH. De twee beklaagden hebben het geld aan de balie of uit geldautomaten opgenomen. Dat wil zeggen dat LG het uit het door hem gepleegde onderliggende misdrijf van belastingontduiking afkomstige geld heeft witgewassen.

- 3 De Parchet de pe lângă Tribunalul Braşov, beklaagde LG en civiele partij Agenție Națională de Administrare Fiscală, Direcție Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov, hebben tegen dit vonnis hoger beroep ingesteld bij de verwijzende rechter. LG heeft zijn hoger beroep later ingetrokken.
- 4 Het Minister Public (openbaar ministerie) bestrijdt het vonnis onder andere wegens ongegrondheid van de vrijspraak van MH.
- 5 De civiele partij bestrijdt het vonnis wegens gedeeltelijke afwijzing van de civiele vorderingen.

De verwijzende rechter, de Curte de Apel (gerecht van tweede aanleg) te Braşov, achtte een uitlegging van richtlijn 2015/849 noodzakelijk en heeft geen rechtspraak op dit gebied kunnen vinden. Daarom heeft de rechter de partijen ambtshalve voorgesteld een verzoek om een prejudiciële beslissing voor te leggen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 6 Het Minister Public heeft zich verzet tegen de aanhangigmaking bij het Hof aangezien niet is voldaan aan de vereisten van artikel 267 VWEU, maar ook omdat de genoemde richtlijn niet in Roemeens recht is omgezet, hoewel de omzettingstermijn in 2017 was verstreken, en de feiten zijn gepleegd vóór de vaststelling van die richtlijn. Volgens het Minister Public voldoet de richtlijn aan de normen van de theorie van de *acte clair* zoals het Hof deze heeft ontwikkeld, en is er sprake van continuïteit in de door de Europese Unie vastgestelde wetgevingshandelingen, aangezien de inhoud ervan hetzelfde is.
- 7 Beklaagden hebben ingestemd met de aanhangigmaking bij het Hof van Justitie.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 8 De vigerende zowel als de ingetrokken richtlijnen definiëren witwassen op gelijkaardige wijze in elk van de verschillende uitvoeringsvormen, en de nationale wet heeft de bepalingen betreffende de definitie van de feiten bijna identiek omgezet. De verschillen in typering, onrechtmatigheid en toerekenbaarheid van het misdrijf zijn irrelevant. De verwijzende rechter heeft echter vastgesteld dat er een conflict bestaat tussen de verschillende wijzen waarop de nationale norm wordt uitgelegd; de rechterlijke praktijk biedt uiteenlopende oplossingen. De in het hoofdgeding voorzienbare oordelen staan daarmee lijnrecht tegenover elkaar, naar gelang men van oordeel is of het essentiële kenmerk van de typering van het misdrijf al dan niet aanwezig is.
- 9 Volgens de verwijzende rechter kan de pleger van het misdrijf van witwassen, in welke vorm dan ook, niet dezelfde zijn als die van het onderliggende misdrijf.

- 10 De Curte de Apel Brașov verwijst onder andere naar twee arresten van de ÎCCJ: arrest nr. 147/2011, waarin is geoordeeld dat „de pleger van de twee misdrijven niet één en dezelfde persoon kan zijn”, en arrest nr. 836/2013, waarin de hoogste rechter heeft geoordeeld – uitsluitend over de in artikel 23, lid 1, onder c), van wet nr. 656/2002 bedoelde vorm – dat „een deelnemer aan het hoofdmisdrijf [...] niet de pleger [kan] zijn van het misdrijf van witwassen”, omdat anders „het beginsel *ne bis in idem* zou worden geschonden”. Er kunnen nog andere arresten van de ÎCCJ en vonnissen van andere nationale rechters worden aangehaald waarin wordt uitgesloten dat de pleger van het misdrijf van witwassen dezelfde persoon is als die van het onderliggende misdrijf.
- 11 Bovendien heeft de ÎCCJ over deze wettelijke bepalingen geoordeeld bij arrest nr. 16/2016, waarin deze rechter een verzoek om beoordeling van rechtsvragen in behandeling heeft genomen en onder andere heeft geoordeeld dat de pleger van het misdrijf van witwassen ook pleger kan zijn van het misdrijf waar de goederen uit voortkomen. In de overwegingen van dit arrest heeft de ÎCCJ gepreciseerd dat „[d]e bepalingen van artikel 29, lid 1, van wet nr. 656/2002, waarin het misdrijf van witwassen wordt omschreven, verwijzen naar kennis van de herkomst van de goederen [...], een voorwaarde waaraan is voldaan wanneer een persoon zowel pleger van het misdrijf van witwassen is als pleger van het misdrijf waar de goederen uit afkomstig zijn”.
- 12 Over deze wettelijke bepalingen heeft ook de Curte Constituțională geoordeeld, in arrest nr. 418/2018, en wel dat artikel 29, lid 1, onder c), van wet nr. 656/2002, in de uitlegging van arrest nr. 16/2016 van de ÎCCJ, ongrondwettig is voor wat betreft de pleger van het misdrijf. Zo kan „degene [...] die het hoofdmisdrijf pleegt, [...] niet de pleger zijn van het misdrijf van witwassen”. De uitdrukking „wetende dat deze afkomstig zijn uit een misdrijf” in de strafbepaling, sluit personen uit als pleger indien deze betrokken waren bij het plegen van het misdrijf waaruit de goederen afkomstig zijn.
- 13 Wet nr. 656/2002, zoals opnieuw gepubliceerd en later gewijzigd en aangevuld, zet volgens de opmerkingen aan het eind ervan de bepalingen van richtlijn 2005/60 om in nationaal recht.
- 14 Zowel de tekst van de richtlijn (in elk van de opeenvolgende vormen) als de tekst van de nationale wet bevat de voorwaarde „wetende dat deze [voorwerpen] zijn verworven uit een criminele activiteit of uit deelneming aan een dergelijke activiteit”, waaruit de verwijzende rechter na semantische, grammaticale en teleologische analyse concludeert dat de pleger in beide misdrijven niet dezelfde persoon kan zijn.
- 15 De verwijzende rechter, de Curte de Apel Brașov, verwijst tevens naar de Engelse taalversie van de richtlijn en maakt vervolgens een parallel tussen het *common law*-stelsel en het Romeins-Duitse rechtstelsel, onder verwijzing naar de Italiaanse, de Spaanse en de Nederlandse strafwet en naar teksten uit de rechtsleer.

- 16 Deze rechter is van oordeel dat de theorie van de *acte clair* in casu niet van toepassing is, aangezien zowel de doctrine als de rechterlijke praktijk uiteenlopende oplossingen bieden op dit punt.
- 17 Ook al heeft Roemenië richtlijn 2015/849 niet omgezet voor het verstrijken van de gestelde termijn maar pas bij wet nr. 129/2019 van 11 juli 2019, aangenomen na de beschikking van 25 juni 2019 waarin tot de prejudiciële verwijzing is besloten, is de verwijzende rechter van oordeel dat de vraag met betrekking tot deze nieuwe wet aan het Hof moet worden voorgelegd, te meer omdat er geen verschillen bestaan met betrekking tot artikel 1 waarin witwassen is gedefinieerd.